



## K Ö N Y V I S M E R T E T É S

# A szakértői bizonyítás aktuális kérdései – Kézikönyv a szakértői tevékenységről és a szakvéleményről szakértőknek és jogászoknak

## Current Challenges of Expert Evidence – Handbook for Experts and Lawyers

Szombati Ivett

Dr. tanársegéd  
Széchenyi István Egyetem,  
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar  
[szombatiyvett@gmail.com](mailto:szombatiyvett@gmail.com)



### Absztrakt

**Cél:** A tanulmány célja Nogel Mónika monográfiájának ismertetése azzal a céllal, hogy a potenciális olvasóközönség megismerje annak legfőbb értékeit.

**Módszertan:** A cikk az ismertetett szakkönyv elemzése alapján készült.

**Megállapítások:** Az ismertetett szakkönyv a szakértői tevékenység aktuális kérdéseit tudományos igényességgel elemzi, ezen felül a szakértők és a szakvéleményekkel dolgozó jogalkalmazók napi munkáját is segítheti.

**Érték:** A recenzió bemutatja és értékeli Nogel Mónika 2020-ban megjelent „A szakértői bizonyítás aktuális kérdései – Kézikönyv a szakértői tevékenységről és a szakvéleményről szakértőknek és jogászoknak” című monográfiáját.

**Kulcsszavak:** szakértő, szakvélemény, hiteltérdemlőség

### Abstract

**Aim:** The purpose of this study is to present Mónika Nogel's monograph with the aim of making the potential readership aware of its main values.

**Methodology:** The article was prepared based on the analysis of the monograph described.

**Findings:** The presented monograph analyzes the current issues of expert activity with scientific precision, and can also help the daily work of experts and legal practitioners working with expert opinions.



**Value:** The paper presents review and evaluation of the monograph ‘Current Challenges of Expert Evidence – Handbook for Experts and Lawyers’, written by Mónika Nogel. The book was published in 2020.

**Keywords:** expert, expert report, credibility

2020-ban jelent meg a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar egyetemi docensének, Nogel Mónikának „*A szakértői bizonyítás aktuális kérdései – Kézikönyv a szakértői tevékenységről és a szakvéleményről szakértőknek és jogászoknak*” című monográfiája (Nogel, 2020). A mű szakmai lektorai Prof. Dr. Herke Csongor és Prof. Dr. Kovács Gábor voltak. A monográfia a szerző 2018-ban megvédett doktori értekezésére (Nogel, 2018b) épül, ugyanakkor a doktori értekezés és a könyv átolvasása után egyértelmű, hogy a monográfia nem egyszerűen a dolgozat átszerkesztett változata. Nyilvánvaló, hogy a szerző minden tekintetben arra törekedett, hogy ne csak a szakértői tevékenység elméletét dolgozza fel, hanem olyan szakkönyvet írjon, amely a szakértőket és jogászokat a mindennapi munkájukban segítheti. A szerző a doktori értekezéshez képest megszerzett további ismereteivel, új kutatási eredményeivel, a témában megjelent legújabb tudományos közlemények ihlette meglátásaival tette a monográfiát méltóvá ahhoz, hogy felkerüljön a polcra Erdei Árpád (1987) „*Tény és jog a szakvéleményben*” című műve mellé.

A mű alaphipotéziseként a szerző az alábbiakat jelöli meg: „*A szakvéleményekkel szemben támasztott bizalom növelése egyrészt a szakvélemények minőségének javításával, másrészt a szakvélemények feletti hatékony jogalkalmazói kontrolljával érhető el.*” (Nogel, 2020). Meglátásom szerint a munka hozzájárult mindkettőhöz. A monográfia áttanulmányozását követően megállapítható, hogy a szerző elérte célját, azt, hogy „*az igazságügyi szakértők számára információt nyújtson arról, hogy milyen elvárásokat támasztanak velük szemben a jogalkalmazók; a jogalkalmazókat pedig segítse abban, hogyan lehet a szakértői vélemények hiteltérdemlőségét megvizsgálni*”. A könyv egyik legfőbb erénye, hogy valóban tudja tartani az egyensúlyt: ugyanannyira szól a kötet a szakértőkhöz, mint a jogászokhoz, és legalább annyira gyakorlati, mint elméleti. A szerző látja a szakértők nehézségeit egy-egy eljárásban, felismeri a szakértői tevékenység speciális helyét az igazságszolgáltatás bonyolult rendszerében, és tisztában van a szakvélemények jogalkalmazói kontrolljának paradoxonával is: a különleges szakértelemmel nem rendelkező jogalkalmazó azt a szakvéleményt köteles értékelni, amelynek a beszerzésére azért volt szüksége, mert nem rendelkezik az adott szakkérdés megválaszolásához szükséges

szakértelemmel. Jól érzékeli ezen felül a hatályos jogi szabályozás hiányosságait és hibáit, ezenfelül érdemi javaslatokat fogalmaz meg a szakértők, a jogalkotó és a jogalkalmazó számára is.

A szerző az alábbi kérdésekre kereste a választ monográfiájában.

- Mik a szakvélemény hitelt érdemlőségének kritériumai?
- Hogyan lehet biztosítani, hogy csak az elvárt színvonalat elérő, szakmailag megfelelő vélemény kerüljön a jogalkalmazó elé?
- Léteznek-e ma azok a garanciák, amelyek biztosítják a szakértői tevékenység magas színvonalú művelését?
- Mik a szakértőkre vonatkozó jogi szabályozás gyenge pontjai, amelyek veszélyeztetik a minőségi munkavégzést?
- Hogyan lehet képes egy, a szakkérdés tekintetében laikus meggyőződni arról, hogy a szakvélemény alkalmas arra, hogy a szakkérdés megválaszolásával a valósághű tényállás megállapításához hozzájáruljon?
- Hogyan lehet elősegíteni azt, hogy a jogalkalmazók észleljék a szakvélemény hiányosságait, aggályait? (Nogel, 2020.)

Bizton állítható, hogy a kötet bátran javasolható mindenkinek, aki érdeklődik e kérdések iránt.

A témát a szerző alapvetően a büntetőeljárás szemszögéből közelíti meg. Ugyanakkor, ha figyelembe vesszük a tényt, hogy a büntetőeljárás jelenti a legnagyobb beavatkozást az egyének magánéletébe – azaz minden más jogágnál szigorúbb követelményeket támaszt –, szükségszerű annak a megállapítása, hogy a monográfia olyan kérdésekkel foglalkozik, amelyek más jogágak érdeklődésére is számot tarthatnak. E körben a szakértővé válás feltételrendszerének vizsgálatát, a szakértők által alkalmazott vizsgálati módszerek elemzését, a szakértői tevékenység feletti kontrollt (Igazságügyi Minisztérium, Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara, jogalkalmazó) emelhetjük ki.

A szerző fő célja, hogy műve hozzájáruljon a szakértői tevékenységgel kapcsolatos elméleti, gyakorlati, tudományos és eljárásjogi problémák megoldásához, a bizonyítási nehézségek okainak feltárásához, az aggályok kiküszöböléséhez, a jogszabályi környezet, továbbá a szakértői rendszer szükség szerinti korrekciójához. Ehhez a szerző a korábbi kutatási eredményeire támaszkodott:

- a bűnjelkezelés (Herke, Kovács, Nogel & Czebe, 2020);
- a szakértőjelöltek (Nogel, 2016; [Nogel, 2017b](#));
- a szakértői kompetencia (Nogel, 2019c);
- a szakértői minőségbiztosítás (Nogel, 2017a; 2018a);
- a bűnügyi laboratóriumok akkreditációja ([Pádár, Nogel & Kovács, Gábor, 2015](#); [Nogel, 2019a](#));

- a szakértői véleményekre vonatkozó angolszász elmélet (Kovács & Nogel, 2017; Nogel, 2019b);
- a szakvélemények hiteltérdemlősége (Nogel, 2018b) témakörében.

A feldolgozott hazai és külföldi szakirodalom, a nagyszámú esetjog nem hagy kétséget az iránt, hogy a szerző alapos és minőségi munkát végzett.

A monográfia gerincét a szakvélemény büntetőeljárásban elfoglalt helye teszi ki. Vizsgálja többek között:

- a szakértői tevékenységre vonatkozó kritikák megjelenését, a hibás szakvéleményeknek a téves ítéletekre gyakorolt hatását;
- a szakvélemény kulcselemeit, köztük
  - a szakvélemény kiindulási alapjait,
  - a szakértő személyét,
  - a szakértői módszert,
  - a szakértő következtetéseit.

E körben a kötet több helyen olyan elméleti kérdéseket feszeget, amelyekhez hazai szerző még nem mert hozzányúl. A szerző például megkérdőjelezi a bizonyítékok egyenértékűsége elvének érvényesülését a hatályos hazai szabályozás fényében, elemzi a fegyverek egyenlőségének problematikáját a magánszakértőkre vonatkozó rendelkezések tükrében, megkérdőjelezi, hogy valamennyi szakértői módszer esetében teljesülhet a szakértői törvény azon elvárása, hogy a tudomány és műszaki fejlődés eredményeit használja fel.

A mű egyik legérdekesebb, a „*Szakértői módszer*” alcímet viselő fejezetben a szerző feldolgozza a szakvélemények módszertanának tudományos hátterét, kidolgozza a szakértői módszer tudományos-szakmai megalapozottságának elméletét. Eszerint a tudományos-szakmai megalapozottságú szakértői módszer követelményeinek az a módszer felel meg, amely

- igazolható, érvényes, megbízható;
- a tudományos közösségen belül elismert;
- korszerű;
- transzparens;
- koherens a logikai szabályokkal.

A mű további fontos eredménye, hogy Magyarországon először dolgozza fel a monográfia a szakértői vélemények hiteltérdemlőségének kritériumrendszerét. Emellett olyan fogalmak pontos definícióit és tartalmi összetevőit is rögzíti mint a megalapozottság, aggálytalanság, érvényesség.

Szintén egyedülálló a könyvben a szakértői tevékenység minőségügyi megközelítése. E körben fontos megállapítása a szerzőnek, hogy a szakértői minőségbiztosításnak van egy „általános része” – azok a jogi és szakmai feltételek, amelyek nem szakterületspecifikusak, és kell lennie egy „különös résznek” is. Utóbbit a szerző szerint minden szakterületnek magának kell megalkotnia.

A könyvet kezükbe vevő jogászok számára a szakértő munkáját és a szakvélemény értékelését bemutató rész különösen hasznos és izgalmas lehet. A fejezet legnagyobb részét a szakvélemény jogalkalmazói értékelésének alapkérdései, az egyes értékelési szempontok teszik ki. Nem áll meg ugyanakkor az elméletnél: gyakorlati példákkal illusztrál problémákat, bemutatja, milyen kérdések mentén ellenőrizhető a szakvélemény, melyek azok a jelek, amelyek a szakértői vélemény hitelt érdemlősége vonatkozásában kételyt kell ébreszteniük a jogászban.

Összefoglaló értékelésként megállapítható, hogy a monográfia kétséget kizáróan átfogó és rendkívül alapos munka. Egyaránt ajánlható joghallgatóknak, gyakorló szakértőknek és jogászoknak, a jogász és szakértői szakma iránt érdeklődőknek. A két szakmai lektor véleményét idézve: „*Bízunk abban, hogy a monográfia hozzájárulhat ahhoz, hogy csökkenjen a hibás vagy tévesen értelmezett szakvéleményekre alapított téves ítéletek száma*”.

## Felhasznált irodalom

---

- Erdei Árpád (1987). *Tény és jog a szakvéleményben*. KJK.
- Herke Cs., Kovács G., Nogel M. & Czebe A.(2020). Bűnjelekről a hatályos jog tükrében. *Magyar Jog*, 67(2), 106–113.
- Kovács G. & Nogel M. (2017). Comparative Analysis of the Legal Regulation of Forensic Experts in Europe. *Forensic Science International*, (277), 81–82.
- Nogel M. (2016). A szakértőjelöltek státuszának minőségbiztosítási szempontú vizsgálata. *Ügyészek Lapja*, 23(3-4), 15–22.
- Nogel M. (2017a). A szakértői minőségbiztosítási rendszer kialakításának előkérdései és alapfogalmi. *Jog, Állam, Politika*, 9(1), 115–133.
- Nogel M. (2017b). A szakértőjelöltekre vonatkozó szabályozás minőségbiztosítási szempontú vizsgálata. *Belügyi szemle*, 65(9), 105–114. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2017.9.7>
- Nogel M. (2018a). A hazai szakértői minőségbiztosítás rendszerének vázlata és annak jelentősége a büntetőeljárásban. *Magyar Jog*, 65(3), 162–168.
- Nogel M. (2018b). Az igazságügyi szakértői vélemények hitelt érdemlősége a büntetőeljárásban. *Doktori Értekezés*, Pécsi Tudományegyetem.

- Nogel M. (2019a). A bűnügyi célú DNS-vizsgálatok szabályozása Magyarországon: múlt, jelen és jövő. *Magyar jog*, 66(12), 689–698.
- Nogel M. (2019b). A szakértői bizonyítással szemben támasztott követelmények szigorodása az Amerikai Egyesült Államokban. *Jog, Állam, Politika*, 11(3), 11–17.
- Nogel M. (2019c). Az igazságügyi szakértői szakterületek tagolása és a szakértői kompetencia. *Ügyészek Lapja*, 19(6), 13–22.
- Nogel M. (2020). *A szakértői bizonyítás aktuális kérdései*. HVG-ORAC.
- Pádár Zs., Nogel M. & Kovács G. (2015). Accreditation of forensic laboratories as a part of the ‘European Forensic Science 2020’ concept in countries of the Visegrad Group. *Forensic Science International: Genetics Supplement Series*, (5), e412–e413. <https://doi.org/10.1016/j.fsigss.2015.09.163>

### A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

---

- Szombati I. (2022). A szakértői bizonyítás aktuális kérdései – Kézikönyv a szakértői tevékenységről és a szakvéleményről szakértőknek és jogászoknak. *Belügyi Szemle*, 70(9) 1919–1924. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.9.11>